

Nem kell félni a Nemzeti Földalaptól!

A szokatlan cím miatt tartozom egy kis magyarázattal.

Az Erdészeti Lapok tavaly novemberi számában megjelent egy írás – általam nagyra becsült – dr. Kollwenz Ödön díszokleveles kollégánk tollából. Az írásból messze bangzanak Dönci bátyám féltő, intő szavai, melyeket ezúton is köszönök. Köszönöm, mert én is félttem az erdőt általában és most hivatalból az állami erdőt különösen. Az erdőt féltő szavak köszönete mellett elsősorban szeretném alábúzni azokat a tisztességes szándékból fakadó célokat és irányelveket, amelyek mentén a jelenlegi – nem igazán rendezett – állapotból, a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (NFA) megfeszített munkájával szeretném eljutni a működtethető méretű birtokokhoz, az erdőknél is. A teljesség igénye nélkül szeretném megvilágítani – az említett cikkben is felemlített – néhány, az erdészszakmát meghatározó alapkérdésen keresztül az NFA tevékenységét, az erdők ügye iránti elkötelezettségét.

Az NFA egy a sok tulajdonos közül, jöllehet a legnagyobb. Ugyanazt kell tennie, mint a többi jó gazdának: féltetni, óvni, gyarapítani és persze használni, hasznosítani a vagyont. Az NFA által kezelt földalap szerepe a fenntartható mező- és erdőgazdasági fejlődést biztosító földhasználatban az, hogy az állami tulajdonú termőföld hasznosításával segítse elő a mezőgazdaságból, erdőgazdaságból élők, a tényleges földhasználók helyzetének stabilizálását, segítse elő a racionális földtulajdonosi és földbérleti rendszer kialakulását.

Az NFA a földbirtok-politikai irányelvekben nem azt a feladatot kapta, hogy beskatulyázza a földügyi, birtokszerkezeti problémákat, nem arra kapott felhatalmazást, hogy falakat építsen, melyek mögé visszavonulva kezelje sajátos ügyeit, hanem ellenkezőleg, nyitnia kell.

Ha voltak falak, nem azok lerombolásával kell foglalkozni, kívül kell lépni a falakon és nyitottan, mindenkiel tisztán kell láttatni a közhasznú szándékat, az elképzelt jövőt.

A rábízott – ún. hozzárendelt – vagyont és azt a virtuális vagyont, amelyre elhivatott megszerezni, a magyar termőföld ésszerű hasznosítása érdekében úgy kell kezelnie, hogy az a jövőben is tisztán szolgálja a termőföld használóit.

Kell-e félni attól, hogy kevesebb erdő, kevesebb állami erdő lesz?

Az NFA – belátható időn belül – nagyságrendileg nem kívánja csökkenteni a rábízott állami tulajdonú termőföld vagyონrészt, különösen nem az erdőket. Az állami erdőtömbökben tiszta vagyoni helyzetet akar teremteni, ennek a műszaki feltételeit is beleértve, megszüntetve ezzel a még gyakori helyzetet, amikor egy földrészleten belül vegyes és tisztázatlan, tulajdoni és használati viszonyok fordulnak elő. A tartamos – fenntartható – erdőgazdálkodás biztosítása érdekében az NFA egységes elveket alkalmazva kívánja kialakítani a gazdálkodás földrajzi kereteit is. A jogszabályi előírásoknak eleget téve meg kell teremtenie a földrészlet alapú erdővagyon-nyilvántartást, megteremtve ezzel a hiteles földnyilvántartás és az erdészeti igazgatás adatai között az átjárhatóságot.

Szeretnénk a szakmai, ökológiai, a vagyonkezelés és hasznosítás valamennyi közgazdasági érvével elérni, hogy az állami erdők tulajdonosi képviselete a rendeltetés szerint ne különbözzék. Két szomszédos erdőrészletben ne más képviselje a magyar államot, mint tulajdonost, csak azért, mert az egyik fatermelési rendeltetésű, a másik pedig védett természeti terület. Ezeknek a védett területeknek az NFA ugyanolyan jó gazdája lenne, mint azok a tulajdonosok, vagyonkezelők voltak sok-sok évtizeden, évszázadon át, akik-

nek munkája nyomán ezek az erdők fel-növekedtek és ma arra érdemesültek, hogy védett természeti területnek tekinthessük őket. Nem tartom valószínűnek, hogy ma más volna az erdész szándéka, ha tisztességgel el akarja látni feladatát, mint akkor volt, amikor ezek az erdők létrejöttek, vagy amikor azokat elődeinktől átvettük.

Az egységes erdőkezelésnek – hála Istennek – van még más biztosítéka is Magyarországon. Az erdészeti igazgatás országosan egységes szervezete, az Állami Erdészeti Szolgálat és az általa nagyon jól szabályozottan – az ország valamennyi erdejére, állami feladatként – készülő körzeti erdőtervek és erdőgazdálkodási üzemtervek. Ezek biztosítják az állandóságot, a fenntartható fejlődést és azonos mércével mérnek. Ezeknek az üzemterveknek az előírásai ugyanúgy kötelezőek a NFA tulajdonosi körében kezelt erdőkre, mint bármelyik másra és köztudott, hogy az állami erdőkkel való gazdálkodás mindig mintaeértékű volt. Ezt a hagyományosan mintaszerű gazdálkodást az NFA is megköveteli azoktól, akikre az erdők kezelését bízta.

Kire bízta az NFA az állami erdők kezelését és milyen feltételekkel?

Az államháztartási törvény előírása szerint az állami erdő kezelésére, a 100 %-ig állami tulajdonban lévő erdészeti részvénytársaság köthet vagyonkezelési szerződést az NFA-val.

Az erdészeti részvénytársaságok, megalakulásuk – 1993 – óta ideiglenes vagyonkezelési szerződés alapján kezelik az állami erdőket. A 22 állami erdőt kezelő erdészeti részvénytársaság vezetőjével a közelmúltban megbeszélést folytatott az NFA. Az általános tájékozáson túl megegyezés született arról, hogy a legfontosabb szakmai alapelvek lefektetésére műhelymunkát kell beindítani két bizottság formájában, melyek munkája eredményeként az EU-csatlakozás küszöbén meg kell határozni az állami erdők kezelési szabályait, működtethető pénzügyi és támogatási rendszerét, továbbá a védett természeti területeken lévő erdők kezelését. A bizottsági munkában részt vesznek az Erdészeti Hivatal, az ÁPV Rt., az Rt.-k, az ÁESZ és a NyME Erdőmérnöki Kara.

Nem kell félni attól, hogy az NFA az erdőbirtokokat felszabdalná és hasznosításukról így gondoskodna.

Köztudott dolog, hogy az elmúlt 10 év alatt különböző jogcímen – jórészt kárpótlási árverés és termelőszövetkezeti részaránytulajdon-juttatás útján – 5,5 millió hektár termőföld került mintegy két és fél millió magánszemély tulajdonába. Azt is tudjuk erről a termőföld-mennyiségről, hogy jelentős részük csak kataszteri tisztajövedelem (aranykorona) arányában nevesített, vagy osztatlan közös tulajdonba adott föld. Az aprócska földterületek nagy része olyan tulajdonosok kezébe került, akik koruknál fogva vagy a termőföldtől távol lakva képtelenek azt megművelni. A közös tulajdonban lévő mintegy másfélmillió hektár termőföld 80 %-ára jelentették be a tulajdonosok a megosztási szándékukat.

Az NFA tevékenységének egyik legfontosabb eredményeként Magyarországon ki kell alakulni olyan kezelhető birtokszerkezetnek, amely jórészt a családi gazdaságokon alapul.

Nem gondolunk gyors, látványos sikerekre. Nem lehet ma az elmúlt század hatvanas éveiből ismert „tagosítás” módszereivel dolgozni. A birtokrendezési stratégiánkat az önkéntesség, az átláthatóság jellemzi, nem szabtuk rá határidőt, bízunk abban, hogy a józan érdekeltség, ha tisztességgel párosul, gyorsítja az általunk támogatott folyamatokat.

Példaként kívánom megemlíteni, hogy a zsebszerződés által teremtett kiszolgáltatottság megszüntetését célzó, erre meghirdetett állami földfelvásárlásokra érkezett felajánlásokat most vesszük sorra, kifejezetten birtokegyesítési célból fogjuk megvásárolni azokat, amelyek beleilleszthetők a földbirtok-politikai irányelvek szabta határok közé. A felvásárlás célja, hogy a termőföld azokhoz kerüljön megfelelő nagyságrendben, akik meg akarják művelni, akik a földből akarnak megélni.

Ha valaki végiggondolja az első – nagyobb léptékű – földbirtok-politikai programunkat, az „életjáradékot földért” akciónkat, nem nehéz rájönnie, hogy a sok kis földterület tulajdonosai közül miért azokat választottuk ki, akik a rendszerváltást követően jogosultságuk és a földhöz való kötődésük folytán ugyan földhöz jutottak, de koruk vagy egészségi állapotuk miatt, már megművelni nem voltak képesek. Ne-

kik a földjük értékének a kétszeresét alapul véve ajánlottuk az életjáradéki ellátást úgy, hogy egyben ez lesz az első olyan állami földfelvásárlás, amely kedvezően befolyásolja majd a normális termőföldárak kialakulását.

Szabad-e az erdőt eladni?

Nem csak állami erdőre vonatkoztatva, de azt is beleértve, igen, szabad, sőt abban az esetben, amikor a tulajdonosnak az erdő teljesítőképességét meghaladónan van szüksége bevételekre, egyenesen ajánlatos. Nem mindegy, hogy milyen áron. Szerencsére az elmúlt 10 esztendőben az egyetemi oktatás keretein belül, a korábbiánál nagyobb hangsúlyt fektettek az erdőérték-számítás oktatására a rendes, ill. a posztgraduális képzés keretein belül is. Az NFA-nak jelentős szerepe van a termőföld-forgalom és a reális földárak kialakulásában. Ezt a feladatot, komolyan veszi az NFA. A termőföldek értékelését azoktól a szakértőktől fogadják el, akiket szigorú feltételekkel kiírt pályázat alapján választott ki.

Az erdők forgalmi értékének megállapítását csak azoktól fogadják el, akik azt a Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Karán, vagy jogelődeinél oktató erdészeti módszerekkel határozzák meg. Jogszabályban először jelent meg – példamutató módon –, hogy az állami tulajdonos képviselője csak az erdészeti módszerekkel készített vagyoneértékelést fogadja el. Úgy gondolom ez a módszer a nyilvánosság előtt bátran vállalható és a termőföld- és az erdővagyon-gazdálkodás biztos alapját képezheti. Nem kell tartani az állami vagyon elherdálásától, vagy az állami források megalapozatlan elköltésétől.

Milyen befolyása lehet az NFA-nak az erdőtelepítésre?

Az NFA működését szabályozó országgyűlési határozat, amely a földbirtok-politika irányelveiről szól, az erdőtelepítéssel kapcsolatban több helyen is ad feladatot a szervezetnek. Ilyenek: – „a Nemzeti Erdőtelepítési Programban foglaltak végrehajtásának támogatása”,

„a mezőgazdasági termelésre kevésbé alkalmas termőföldek, földterületek más irányú hasznosításának előkészítése, támogatása, esetenként végrehajtása”,

„a mezőgazdasági termelés összehangolása a természetvédelem, a környezetvédelem, a talajvédelem, a terü-

letfejlesztés, a vízgazdálkodás, a vonalas létesítmények szempontjaival”. Ez utóbbinál elég csak a Vásárhelyi Terv során megvalósításra tervezett állandó ill. szükségtározók által elfoglalt területek hasznosítására gondolni.

A jövő számára is esélyt biztosító földhasznosítás a jelenben csak úgy képzelhető el, ha az NFA szerteágazó tevékenységének társadalmi, gazdasági eredményessége és annak szakmapolitikai jelentősége összhangban van, egymást erősítik.

Az NFA hatékony földkészlet-gazdálkodásához, az állami tulajdonú termőföldekkel való egységes gazdálkodás biztosításához meg kell határozni a távoli jövőben elérni kívánt állapotot, a hozzá vezető utat és az elérés eszközeit.

Az NFA-nak jogszabályban rögzített kötelezettsége az általa kezelt vagyon hasznosítására – annak felmérését és nyilvántartását követően – tervet készíteni.

Az állami tulajdonú termőföldek egységes kezelésének megtervezését, kialakítását már a kezdetektől zavarja az a tény, hogy a tulajdonosi képviselő továbbra is osztott.

Az állami termőföldhasználat korábbi gyakorlatából örökölt feladatok, beidegződések egyrészt megszabják a kezdeti lépéseket, másrészt az indulásnál kellő zavart keltenek a szabályozott tevékenység kialakításában.

Az NFA-nak nehezíti – és egyben széppé teszi – a munkáját az is, hogy az állami tulajdonú termőföld-vagyon egységes kezelését, hasznosítását annak megőrzése, esetleges gyarapítása mellett úgy kell megoldania, hogy közben az egész tevékenységének a fő célja: a magántulajdonra épülő gazdaság, piacgazdaság segítése, a kedvezőtlen (működésképtelen) birtokszerkezet átalakulásának kieszközlése, működőképessé tétele.

Természetesen az NFA közhasznú tevékenységét kezdetben nagyobb mértékű, később kisebb arányú, közcélú támogatásban kell részesíteni.

A startnál jelentkező többletfeladatok ellátására, a törvényes módszerek alkalmazását beleértve, olyan – a különböző feladatokra szakosodott – profi szervezeteket kell igénybe venni, ahol a munkavégzés során biztosított a feladat ellátásának szakszerűsége, teljessége, tisztasága és az időbeni teljesítés is kedvező. Az NFA központi költségvetési szerv, közszolgálati intézmény, alkalmazottai köztisztviselők.

Működésének rendjét, az ilyen intézményekre vonatkozó rendelkezéseken kívül jelenleg még további öt jogszabály írja le.

Az intézmény szabályozott működésére vonatkozó előírásokból most ké-

szülnek a napi munkához szükséges eljárási rendek és a közeljövőben teljese-
dik ki a szervezet is. Akik eddig aggód-
tak az állami erdők sorsát illetően, re-
mélem az itt vázolt elképzelések némi
megnyugvást jelentenek számukra, a

bizalom további erősítésére tájékozta-
tom a lap olvasóit, hogy az erdészeti
szakkezelés tulajdonosi elvárásainak ki-
teljesítése érdekében az NFA tervezi
megyei irodáinál is egy-egy erdőmér-
nök felvételét.

Együttműködési keret-megállapodás

A Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (1055 Budapest, Kossuth tér 11.), a to-
vábbiakban NFA és az Állami Erdészeti
Szolgálat (1054 Budapest, Széchenyi
utca 14.), a továbbiakban AESZ, attól a
nemes céltól vezérelve, hogy a két in-
tézmény tevékenységében, megkerese-
ve a lehetséges csatlakozási felületeket,
az alapító magyar állam által rájuk ru-
házott feladatok végrehajtása során
együttműködjön, figyelemmel a költ-
ségvetési források takarékos kihasználá-
sára, az alábbi megállapodást köti:

Informatikai kapcsolatok – adatforgalom

1. Az NFA hozzárendelt vagyona nyil-
vántartásának kialakításához – melyen
belül el kell különíteni az erdőt – az
AESZ biztosítja az Országos Erdőállomá-
ny Adattárból való adatszolgáltatást.
Hasonlóképpen az NFA a tulajdonra vo-
natkozó információval segíti az Adattár
működtetését.

2. Az erdővagyon földrészlet szintű
nyilvántartásának kialakításához az
együttműködő felek egymásnak köl-
csönös segítséget nyújtanak.

A tartamos erdőgazdálkodást biztosító tulajdonosi intézkedésekhez az erde- szeti nyilvántartásból származó infor- mációk felhasználása

1. A fenntartható erdőgazdálkodást
szabályozó körzeti erdőtervek, illetve
üzemtervek készítésénél, az irányelvek
meghatározása és a gazdálkodás lehe-
tőségeinek megállapítása alkalmával az
együttműködő felek kialakítják elveiket
és egyeztetik a tervezés közös nézete-
ken alapuló kereteit.

2. Az NFA vagyoni körében folytatott
erdőgazdálkodási tevékenységhez kap-
csolódó okiratok egy példányát az
AESZ az NFA-nak, a vagyonnyilvántar-
táshoz való csatlolás végett megküldi.

Az erdészeti igazgatás jelzéseinak és helyzetértékelésének felhasználása a kor- szerű birtokszerkezet kialakításában

1. Az NFA vagyoni körének változá-
sával összefüggésben az adatszolgálta-
tás és kölcsönös tájékoztatás területén

Csóka Péter (balról) és Benedek Fülöp

együttműködő felek egymással folya-
matos kapcsolatot tartanak.

2. Az NFA föld/erdő/vásárlásaihoz,
azok vagyonértékeléséhez szükséges – ak-
tuális üzemi – adatokat az AESZ az NFA
igénye alapján rendelkezésre bocsátja.

3. A rendezetlen erdők adatait – a
rendezéshez felhasználható javaslatával
együtt – az AESZ az NFA rendelkezésé-
re bocsátja annak érdekében, hogy az
NFA közreműködésével az ún. rendez-
etlen erdők területe a jövőben csök-
kenjen, illetve átkerüljön – lehetőleg
teljes mértékben – a kezelt erdők közé.

Jogszabály-előkészítés támogatása a felhasználók oldaláról

Az NFA és az AESZ egymás rendelkezé-
sére bocsátja a közös működési területre
eső jogszabályok működtetésével kapcsola-
tos tapasztalatokat és együttműködnek a
szükségesnek ítélt módosításokat kezde-
ményező javaslatok kidolgozásában.

Közreműködés a Nemzeti Erdőstratégia és Erdőprogram kialakításában és vég- rehajtásában, az EU-csatlakozás előké- szítésében

1. Az NFA és az AESZ együttműkö-
dik a kincstári erdővagyonnal való gaz-
dálkodás elveinek kialakításában.

2. Az AESZ az NFA által igényelt mér-
tékben közreműködik az állami erdők
lehetséges kezelési modelljeinek kidol-
gozásában.

3. A közcélú nagy beruházások erde-
szeti vonatkozásainak kölcsönös elő-
nyöknél nyugvó megtervezése:

- erdőtelepítések,
- Vásárhelyi Terv során megvalósuló
víztározók környezetkímélő földhasz-
nosítása,
- Nemzeti Autópálya Program védő-
fásításainak megtervezése.

Kommunikációs együttműködés a kö- zös területeken

1. Az erdő, az erdőgazdálkodás köz-
hasznóságának együttes népszerűsítése.

2. Az együttműködő felek közönség-
kapcsolatainak rendszeres egyeztetése,
esetenként együttes fellépése.

Nemzetközi kapcsolatok

1. Az erdészeti igazgatás és az állami
földterületek (Nemzeti Földalap) va-
gyonkezelésével kapcsolatos nemzet-
közi ismeretekről az együttműködő fe-
lek egymást kölcsönösen és rendszere-
sen tájékoztatják.

2. Az együttműködő felek saját nem-
zetközi kapcsolataik kiépítése és gya-
korlása során kölcsönösen figyelemmel
kísérik egymás érdekeit.

3. Az EU-csatlakozást elősegítő nem-
zetközi tapasztalatokat együttműködő
felek rendszeresen kicserélik.

Egyéb tevékenységek

Az oktatás, továbbképzés, üdülés, sport
és egyéb kulturális programjairól együt-
működő felek egymást kölcsönösen tájé-
koztatják, kölcsönös előnyök alapján kö-
zös programok szervezéséről döntenek.

A jelen keret-megállapodásban tár-
gyalt adat- és információszolgáltatást, il-
letve szakértői tevékenységet igénylő va-
lamennyi rendszeres vagy egyedi együt-
működési feladat elvégzésének részletes
feltételeit az együttműködő felek külön
megállapodásban szabályozzák.

Fenti keret-megállapodást, mint kö-
zös akaratunkkal megegyező szándé-
kokat tükröző okiratot aláírásunkkal, a
mai napon szentesítjük.

Budapest, 2003. március 24.

Csóka Péter

főigazgató

Benedek Fülöp

címzetes államtitkár